

REPUBLIKA E KOSOVËS – РЕПУБЛИКА КОСОВО – REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 12 prill 2013
Nr. ref.: AGJ403/13

AKTGJYKIM

në

Rastin Nr. KO97/12

Parashtrues

Avokati i Popullit

**Vlerësim i kushtetutshmërisë së neneve: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, të
Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet
Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, të 12 prillit 2012**

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Enver Hasani, Kryetar
Ivan Čukalović, Zëvendëskryetar
Robert Carolan, gjyqtar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Kadri Kryeziu, gjyqtar, dhe
Arta Rama-Hajrizi, gjyqtare

Parashtruesi i kërkesës

1. Parashtruesi i kërkesës është Institucioni i Avokatit të Popullit të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Parashtruesi).

Ligji i kontestuar

2. Parashtruesi kërkon nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata) të anulojë nenet: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, e Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, të 12 prillit 2012.

Objekti i çështjes

3. Objekt i çështjes së kërkesës është vlerësimi, nga Gjykata, i kushtetutshmërisë së neneve: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, të 12 prillit 2012.
4. Parashtruesi, më tej, kërkon që Gjykata të vendosë Masën e përkohshme për pezullimin e zbatimit të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, të 12 prillit 2012.

Baza juridike

5. Neni 113.2 (1) i Kushtetutës; nenet: 22, 27, 29 dhe 30, të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, Nr. 03/L-121, të 15 janarit 2009 (në tekstin e mëtejme: Ligji); dhe rregullat: 54, 55, 56, 62, 64, të Rregullores së punës të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatë

6. Më 11 tetor 2012, parashtruesi dorëzoi kërkesë në Gjykatë.
7. Më 31 tetor 2012, Kryetari, me vendimin Nr. GJR. KO97/12, caktoi gjyqtaren Snezhana Botusharova Gjyqtare raportuese. Të njëjtën ditë, Kryetari i Gjykatës, me vendimin Nr. KSH. KO97/12, caktoi Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Altay Suroy (kryesues), Almiro Rodrigues dhe Arta Rama-Hajrizi.
8. Më 14 dhjetor 2012, kërkesa iu komunikua Presidentit të Republikës, Kryetarit të Kuvendit dhe Qeverisë.

9. Të njëjtën ditë, kërkesa iu komunikua Komisionit parlamentar për Legjislacion (në tekstin e mëtejme: Komisioni për Legjislacion), Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: BQK), Ministrisë së Financave (në tekstin e mëtejme: MF), Ministrisë së Administratës Publike – Departamenti i Regjistrimit dhe Ndërlidhjes me OJQ, dhe Gjykata kërkoj nga këto institucione të paraqisnin komentet e tyre. Deri më tash, vetëm Komisioni për Legjislacion nuk është përgjigjur.
10. Më 24 dhjetor 2012, Gjykata lejoi Masën e përkohshme, sipas kërkesës së parashtruesit, me kohëzgjatje deri më 31 janar 2013.
11. Më 10 janar 2013, Shoqëria e Avokatëve “Sejdiu & Qerkini” sh. p. k., Prishtinë, duke përfaqësuar Asociacionin e Institucioneve Mikrofinanciare të Kosovës (në tekstin e mëtejme: AIMK), dorëzoi një kërkesë për informata dhe për shkresat e lëndës në Rastin Nr. KO97/12, në mënyrë që të përgatisë: (i) Kërkesë për lejim të dorëzimit të parashtresës *Amicus Curiae*; dhe (ii) Parashtresë *Amicus Curiae*.
12. Më 14 janar 2013, Gjykata iu përgjigj Shoqërisë së Avokatëve “Sejdiu & Qerkini” sh. p. k., Prishtinë, duke theksuar:

“Duke marrë parasysh rregullin 53 të Rregullores së punës të Gjykatës Kushtetuese, i cili parasheh që ‘Gjykata, nëse e konsideron të nevojshme për qëllim të analizave të duhura dhe për të vendosur për rastin, mund të thërrasë ose t’i sigurojë leje një organizate ose një personi për t’u paraqitur para saj dhe për të dhënë deklaratë me gojë ose me shkrim për ndonjë çështje të specifikuar nga Gjykata’, si dhe duke marrë në konsideratë pikat: 1, 6 dhe 7, të Udhëzimit për praktikat mbi udhëzimet dhe procedurat për paraqitjen e parashtresave të Amicus Curiae, Nr. 01/2012, ju njoftojmë se kërkesa juaj është pranuar dhe është regjistruar, ndërsa, në pajtim me dispozitat juridike të cekura më lart, e njëjta i është përcjellë Gjykatës në përbërje të plotë, e cila, brenda afateve të përcaktuara ligjore, do të marrë vendim përkitazi me kërkesën tuaj dhe ju do të njoftoheni menjëherë sapo të merret vendimi. Duke marrë parasysh interesin tuaj për sa i përket kërkesës, si dhe duke marrë parasysh dispozitat kushtetuese dhe ligjore në fuqi, Gjykata do t’ju njoftojë me kohë edhe për të gjitha veprimet vijuese që do t’i ndërmarrë, e që mund të kenë lidhje me kërkesën tuaj”.

13. Më 18 janar 2013, Shoqëria e Avokatëve “Sejdiu & Qerkini” sh. p. k., Prishtinë, që përfaqëson Asociacionin e Institucioneve Mikrofinanciare të Kosovës, paraqiti një kërkesë për lejimin e paraqitjes së parashtresës *Amicus Curiae*, dhe vetë parashtresën *Amicus Curiae*. Për më tepër, Shoqëria e Avokatëve “Sejdiu & Qerkini” sh.p.k., Prishtinë, kërkoj nga Gjykata që të mos e shqyrtojë kërkesën e

tyre më 10 janar 2013 në këtë Gjykatë, “pasi që marrja e dokumenteve të mësipërme nuk kërkon përgjigje ndaj parashtresës”.

14. Më 24 janar 2013, Kolegji shqyrtues e shqyrtoi raportin e Gjyqtarit raportues dhe i rekomandoi Gjykatës, në përbërje të plotë, që të marrë këto vendime:
 - a) Të zgjasë Masën e përkohshme, të caktuar nga Gjykata në vendimin fillestar të 24 dhjetorit 2012, edhe për një periudhë tremujore, deri më 30 prill 2013;
 - b) Të kërkojë *Amicus Curiae*; dhe
 - c) Të mbajë një dëgjim publik më 5 mars 2013.
15. Të njëjtën ditë, Gjykata, në përbërje të plotë, njëzëri miratoi rekomandimet e Kolegjit shqyrtues.
16. Më 25 janar 2013, Gjykata kërkoj nga Kryetari i Kuvendit të Republikës së Kosovës këto informata shtesë:
 - a. *A mund t’ia dorëzoni Gjykatës transkriptin e seancës kur është miratuar Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, duke përfshirë edhe regjistrin elektronik të votimit?*
 - b. *A mund të qartësoni dhe të konfirmoni nëse ka ekzistuar kuorumi i nevojshëm në seancë, ashtu siç përcaktohet me nenet: 69 dhe 80, të Kushtetutës?*
 - c. *A mund t’i dorëzoni Gjykatës informata mbi hyrjen në fuqi të këtij ligji, duke përfshirë datën e shpalljes nga Presidentja e Republikës dhe datën e publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës?*
17. Më 30 janar 2013, Kryetari i Kuvendit të Republikës së Kosovës iu përgjigj Gjykatës, duke ofruar:
 - a) *Kuvendi i Republikës së Kosovës, në seancën plenare të 12 prillit 2012, ka miratuar Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093.*
 - b) *Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, u dërgua për shpallje te Presidentja e Republikës së Kosovës, më 18 prill 2012.*

- c) *Presidentja e Republikës së Kosovës nuk mori vendim brenda tetë (8) ditësh për të shpallur apo për të kthyer Ligjin. Kështu, në bazë të nenit 80.5 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, Ligji konsiderohet të jetë i shpallur pa nënshkrimin e Presidentes dhe u publikua në Gazetën Zyrtare më 30 prill 2012.*
- d) *Neni 118 i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-09, përcakton që ky ligj hyn në fuqi më 12 prill 2012 (Shih faqen 21 të transkriptit).*
- e) *Kryetari i Kuvendit të Republikës së Kosovës, për më tepër, i ofroi Gjykatës këtë dokumentacion shtesë: 1.) Transkriptin dhe procesverbalin e seancës plenare të mbajtur më 12 prill 2012; 2.) Vendimin e Kuvendit të Republikës së Kosovës Nr. 04-V-333, të 12 prillit 2012 për miratimin e Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-09; si dhe 3.) Regjistrin elektronik të votimit për Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-09.*
18. Më 31 janar 2013, Gjykata, në bazë të rregullit 53 të Rregullores së punës, i dërgoi ftesë firmës "Pallaska & Associates" sh.p.k., z. Dastid Pallaska, avokat, që të parashtrojë një parashtrësë me shkrim *Amicus Curiae* në Gjykatë, me përmbajtjen e qëndrimit të tij ligjor përkitazi me Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-09.
19. Më 5 mars 2013, Gjykata mbajti seancë dëgjimore publike.
20. Më 6 mars 2013, Sekretari i Përgjithshëm i Kuvendit të Republikës së Kosovës kërkoi nga Gjykata që të marrë transkriptin e seancës dëgjimore publike.
21. Më 7 mars 2013, z. Dastid Pallaska i dorëzoi Gjykatës parashtrësën e tij me shkrim *Amicus Curiae*.
22. Më 14 mars 2013, Gjykata e shqyrtoi rastin dhe votoi për të.

Përmbledhje e fakteve

23. Më 12 prill 2012, Kuvendi i Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kuvendi), miratoi Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, me 55 (pesëdhjetë e pesë) vota për, 0 (zero) vota kundër, dhe 4 (katër) abstenime.

24. Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, ka hyrë në fuqi më 12 prill 2012, në pajtim me nenin 118 të këtij Ligji.
25. Më 19 prill 2012, organizatat joqeveritare: Fondacioni Kosovar për Shoqëri Civile (KCSF), Lëvizja FOL, Instituti Demokratik i Kosovës (KDI) dhe 55 OJQ të tjera mbështetëse, i drejtuan një letër Kryetarit të Republikës së Kosovës, duke kërkuar që ligji të mos shpallet, si dhe të kthehet në Kuvend për rishqyrtim.
26. Më 11 maj 2012, Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, u publikua në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, në pajtim me nenin 80.5 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta).
27. Më 11 maj 2012, Institucioni i Avokatit të Popullit mori një parashtresë nga disa OJQ: Fondacioni Kosovar për Shoqëri Civile (KCSF), Lëvizja FOL, Instituti Demokratik i Kosovës (KDI) dhe 55 OJQ të tjera mbështetëse, të cilat, së bashku, iu drejtuan Institucionit të Avokatit të Popullit, duke kërkuar që Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës, në përputhje me detyrat dhe me përgjegjësitë e dhëna me ligj, të vlerësojë kushtetutshmërinë e neneve: 90, 95, (1.6), 110, 111 dhe 116, të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093.
28. OJQ-të e lartpërmendura konsiderojnë se këto nene përbëjnë shkelje të Kushtetutës dhe kërkuan pezullimin e zbatimit të Ligjit, derisa Gjykata të nxjerr një vendim meritator përkitazi me këtë çështje.
29. OJQ-të e lartpërmendura konsiderojnë se dispozitat e neneve: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, shkelin nenin 44 [Liria e Asociimit], nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] dhe nenin 10 [Ekonomia], të Kushtetutës, parimet ndërkombëtare të OJQ-ve jofitimprurëse dhe legjislacionin e zbatueshëm në Kosovë, që rregullon fushën e lirisë së asociimit në OJQ.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

30. Parashtruesi, në kërkesën e tij, i referohet mekanizmit të zbatueshëm juridik, si në vijim, përkitazi me objektin e çështjes në Gjykatë:
 31. Neni 44 [Liria e Asociimit] i Kushtetutës përcakton se liria e asociimit është e garantuar dhe e rregulluar me ligj:

“1. Liria e asociimit është e garantuar. Liria e asociimit ngërthen në vete të drejtën e secilit për të themeluar një organizatë pa pasur nevojë të sigurojë leje, për të qenë ose për të mos qenë anëtar i një organizate, si dhe për të marrë pjesë në aktivitete të një organizate.

2. Liria për të themeluar sindikata dhe për t’u organizuar, me qëllim që të mbrohen interesat, është e garantuar. [...]”.

32. Neni 46 [Mbrojtja e Pronës] i Kushtetutës garanton në mënyrë specifike mbrojtjen e pronës:

“1. E drejta e pronës është e garantuar.

2. Shfrytëzimi i pronës rregullohet me ligj, në pajtim me interesin publik.

3. Askush nuk do të privohet në mënyrë arbitrare nga prona. [...]”.

33. Neni 10 [Ekonomia] i Kushtetutës ka të bëjë me rregullimin ekonomik të Republikës së Kosovës:

“Ekonomia e tregut me konkurrencë të lirë është bazë e rregullimit ekonomik të Republikës së Kosovës”.

34. Neni 1 i Ligjit për Lirinë e Asociimit në Organizatat Joqeveritare, Nr. 04/L-057, përcakton:

“Ky ligj rregullon themelimin, regjistrimin, udhëheqjen e brendshme, veprimtarinë, shuarjen dhe çregjistrimin e personave juridikë, të organizuar si organizata joqeveritare në Kosovë”.

35. Sipas nenit 4 të Ligjit për Lirinë e Asociimit në Organizatat Joqeveritare, Nr. 04/L-057:

“1. OJQ-ja nuk shpërndan të ardhura neto ose fitime për asnjë person.

2. Pasuritë, të ardhurat dhe fitimet e një OJQ-je përdoren për të mbështetur qëllimet jofitimprurëse të përcaktuara për organizatën.

3. Pasuritë, të ardhurat dhe fitimet e një OJQ-je nuk mund të përdoren për të sjellë drejtpërdrejt ose tërthorazi përfitime, për ndonjë themelues, drejtor, zyrtar, anëtar, punonjës ose donator të OJQ-së, përveç pagesës apo kompensimit të arsyeshëm për personat që kryejnë punë për organizatën”.

36. Neni 5 i Ligjit për Lirinë e Asociimit në Organizatat Joqeveritare, Nr. 04/L-057, në mënyrë të qartë përcakton nocionin dhe qëllimin e themelimit të një OJQ-je në Kosovë:

"1. OJQ-ja vendore është shoqatë ose fondacion i themeluar në Kosovë për realizimin e qëllimit bazuar në ligj, për përfitim publik ose për interes të ndërsjellë. [...]"

37. Neni 11.1 i Ligjit për Lirinë e Asociimit në Organizatat Joqeveritare, Nr. 04/L-057, përcakton:

"1. OJQ-ja vendore ka statusin e personit juridik me regjistrim në përputhje me këtë ligj".

38. Neni 20 i Ligjit për Lirinë e Asociimit në Organizatat Joqeveritare, Nr. 04/L-057, përcakton kushtet për shuarjen e një OJQ-je:

"1. OJQ-ja shuhet:

1.1. me vendim vullnetar për shuarjen e OJQ-së, të marrë nga organi më i lartë udhëheqës në pajtim me statutin e saj;

1.2. kur OJQ-ja bëhet josolvente sipas ligjit në fuqi;

1.3. me kalimin e afatit për të cilin është themeluar, nëse një afat i tillë është i përcaktuar në aktin themelues;

1.4. në bazë të vendimit të plotfuqishëm gjyqësor".

39. Neni 21 i Ligjit për Lirinë e Asociimit në Organizatat Joqeveritare, Nr. 04/L-057, përcakton mënyrën dhe organet kompetente për çregjistrim dhe mënyrën e menaxhimit të pasurive të OJQ-së:

"3. Në rast të shuarjes ose çregjistrimit të OJQ-së, e cila ka shfrytëzuar lehtësi tatimore ose fiskale, donacione publike ose grante nga Qeveria, e gjithë pasuria e mbetur pas shlyerjes së borxheve të OJQ-së i jepet OJQ-së tjetër me qëllime të njëjta apo të ngjashme. Kjo OJQ identifikohet në bazë të statutit të OJQ-së, ose me propozim të organit më të lartë udhëheqës të OJQ-së. Ministria themelon Komisionin për Shpërndarjen e Pasurisë së mbetur të OJQ-së së shuar dhe të çregjistruar me përfaqësues edhe të OJQ-ve, duke u bazuar në aktin nënligjor të nxjerrë nga Qeveria.

4. Në të gjitha rastet e tjera, çdo pasuri e mbetur pas pagesës së borxheve shpërndahet në bazë të statutit apo të vendimit të organit më të lartë udhëheqës, dhe në të gjitha rastet në përputhshmëri me nenin 4 të këtij ligji”.

40. Në këtë drejtim, parashtruesi pohon se “[...] Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, kryesisht në Kapitullin II të tij, lejon OJQ-të institucione mikrofinanciare, të transformohen në shoqëri aksionare, gjegjësisht në subjekte private në kundërshtim me qëllimin e themelimit të tyre. Si i tillë, ky ligj shkel parimet kushtetuese, shkel parimet ndërkombëtare të ligjit joprofitabil dhe është në kundërshtim me legjislacionin e zbatueshëm në Kosovë që rregullon lirinë e asociimit në OJQ, dhe vë në rrezik të ardhmen e sektorit të shoqërisë civile në përgjithësi”.
41. Më tej, parashtruesi pretendon se OJQ-të institucione mikrofinanciare, janë themeluar dhe janë regjistruar në pajtim me të drejtën për asociim, të garantuar me nenin 44 të Kushtetutës dhe me Ligjin për Lirinë e Asociimit në OJQ, Nr. 04/L-057. Megjithatë, siç pretendohet, Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, me ndryshimin e subjektivitetit juridik të OJQ-ve institucione mikrofinanciare dhe duke lejuar transformimin e tyre në shoqëri aksionare, i largon ato prej fushëveprimit të nenit 44 të Kushtetutës, derisa Ligji për Lirinë e Asociimit në OJQ pengon të drejtën e tyre për të vepruar në bazë të së drejtës për asociim.
42. Për më tepër, pretendohet se Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, synon të rregullojë veprimtarinë e OJQ-ve institucione mikrofinanciare nëpërmjet rregullimit të parimeve dhe të procedurave të menaxhimit. Megjithatë, dispozitat e Ligjit adresojnë çështjet e subjektivitetit juridik të OJQ-ve institucione mikrofinanciare, duke lejuar kështu transformimin e tyre nga statusi i OJQ-ve në një subjekt juridik – shoqëri aksionare.
43. Parashtruesi pretendon se “Ligji për Lirinë e Asociimit në OJQ, në nenin 4, paragrafët 2 dhe 3, nuk lejon një OJQ të transformohet në një subjekt tjetër juridik, aq më pak në një subjekt juridik profitabil. Një OJQ mund të pushojë së ekzistuari (gjegjësisht të anulojë statusin e saj juridik si OJQ) vetëm me ndërprerje, dhe në asnjë mënyrë me transformim. Duke qenë e themeluar dhe e regjistruar në përputhje me këtë ligj (dhe rregulloret dhe ligjet e mëparshme të ligjit të tanishëm), statusi juridik i të gjitha OJQ-ve (duke përfshirë OJQ IMF) është i rregulluar ekskluzivisht me Ligjin për Lirinë e Asociimit në OJQ, dhe çdo rregullim i statusit juridik të institucioneve të tilla nga ligjet e tjera është i kundërligjshëm”.

44. Më tej, parashtruesi pohon se “disa vende nuk lejojnë mundësi ligjore për transformim të tillë (siç është rasti në Kosovë), ndërsa të tjerat në mënyrë eksplicite ndalojnë transformimin e tillë me ligjet përkatëse, siç janë Ligji i Republikës së Bullgarisë për subjektet jofitimprurëse, neni 12, neni 42; Ligji i Republikës së Maqedonisë për shoqata dhe fondacione, neni 6.2; dhe Ligji i Republikës së Estonisë për fondacione, neni 1.3”.
45. Sipas parashtruesit, parimi themelor universal për sektorin jofitimprurës është: “Pasuritë, të ardhurat dhe fitimet e një OJQ-je nuk mund të përdoren për të sjellë përfitime, për ndonjë themelues, drejtor, zyrtar, anëtar, punonjës ose donator të OJQ-së, përveç pagesës apo kompensimit të arsyeshëm për personat që kryejnë punë për organizatën”. Pretendohet se, “ky parim nënkupton që OJQ-ja nuk ka ndonjë pronar, dhe prandaj pronat e saj nuk mund të trajtohen si pronë private. Pasuritë, të ardhurat dhe fitimet e një OJQ-je përdoren për të mbështetur qëllimet jofitimprurëse të përcaktuara për organizatën”, përderisa në rastin e ndërprerjes së një OJQ-je, “pasuritë e asaj OJQ-je shpërndahen në një tjetër OJQ me qëllime të njëjta ose të ngjashme”.
46. Duke u bazuar në atë që u tha më lart, parashtruesi pretendon se “këto dispozita sigurojnë që në asnjë mënyrë, qoftë gjatë veprimtarisë së tyre, ose edhe pas ndërprerjes së tyre, pasuritë e një OJQ-je nuk mund të transferohen në subjekte fitimprurëse. Në të kundërtën, Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, duke lejuar OJQ IMF të transformohen në shoqëri aksionare, lejon pasuritë e OJQ-së të transformohen në aksione/prona private”.
47. Sipas nenit 46 të Kushtetutës, askush nuk do të privohet arbitrarisht nga prona e tij, duke përfshirë pronën e personave juridikë. Rrjedhimisht, parashtruesi pohon se “ky nen mbron pasurinë e organizatave joqeveritare. OJQ-të janë persona juridikë të themeluar në pajtim me të drejtat jofitimprurëse dhe, si të tilla, ato nuk janë në pronësi. Pasuritë e OJQ-së menaxhohen nga organet e menaxhimit të OJQ-së, por gjithmonë në bazë të parimit universal për mosshpërndarjen e fitimit. Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, duke lejuar transformimin e OJQ institucione mikrofinanciare në shoqëri aksionare, në mënyrë arbitrare tjetërson pasuritë e OJQ-së, duke transferuar pasuritë nga OJQ-ja te persona të tjerë juridikë apo fizikë për aksione”.
48. Sipas parashtruesit, “Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, duke lejuar transformimin e OJQ IMF në shoqëri aksionare, lejon që kapitali i fituar pa pagesën e tatimeve të injektohet në konkurrencën e tregut komercial në mes të bankave dhe institucioneve të

tjera financiare, të cilat janë të detyruara të paguajnë taksa që nga themelimi i tyre”. Kjo pretendohet të jetë në kundërshtim me nenin 10 të Kushtetutës, që parasheh se “ekonomia e tregut me konkurrencë të lirë është bazë për rregullimin ekonomik të Republikës së Kosovës”.

49. Sipas mendimit të parashtruesit, “Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është gjithashtu në kundërshtim me Rekomandimin CM/Rec (2007) 14, të Komisionit të Ministrave të Këshillit të Evropës për statusin juridik të OJQ-ve në Evropë, si dhe me Ligjin për Lirinë e Asociimit në OJQ, Nr. 04/L-057, një ligj themelor, i cili përcakton krijimin dhe ndërprerjen e veprimtarisë së të gjitha OJQ-ve në Kosovë”.

Përgjigje nga BQK-ja

50. Më 28 dhjetor 2012, BQK-ja iu përgjigj Gjykatës, duke cekur se “qëllimi i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është regjistrimi, rregullimi dhe mbikëqyrja e këtyre institucioneve nga BQK-ja. Prandaj, ky ligj u mundëson edhe të gjitha OJQ-ve, të cilat shprehin dëshirën që të ushtrojnë aktivitet financiar të përcaktuar sipas këtij ligji, të regjistrohen, të rregullohen dhe të mbikëqyren nga BQK-ja, duke mos bërë asnjë dallim ndërmjet OJQ-ve, pavarësisht qëllimit të tyre për të cilin ato janë themeluar”.
51. Për më tepër, BQK-ja cek: “Pretendimet e parashtruesit të kërkesës se neni 90, neni 95 (1.6), neni 110, neni 111 dhe neni 116 i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, janë në papajtueshmëri me Kushtetutën e Republikës së Kosovës dhe se janë në kundërshtim me legjislacionin në fuqi që e rregullon fushën e lirisë së asociimit në OJQ, janë të pabazuara [...]”.
52. Në këtë drejtim, sipas nenit 90, BQK-ja pohon: “Të gjitha institucionet mikrofinanciare, në momentin e regjistrimit në BQK si ‘institucion mikrofinanciar’, qoftë si OJQ, qoftë si shoqëri aksionare, i nënshtrohen kornizës ligjore dhe kërkesave mbikëqyrëse të BQK-së. Prandaj, dispozita e këtij neni në mënyrë të qartë thekson se një OJQ nuk lejohet të shesë ose të transferojë veprimtarinë e saj, të bashkohet ose të ndryshojë strukturën e saj, e as nuk lejohet të shpërndajë ose në ndonjë mënyrë të paguajë fitimet, suficitin e kapitalit, dividendat ose ndonjë nga aktivat e saj, përveç asaj që është në përputhje me këtë ligj. Është plotësisht e pakontestueshme se Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, nuk i detyron apo inkurajon OJQ-të ekzistuese të transformohen në shoqëri aksionare. Është vendim autonom i tyre se a dëshirojnë të vazhdojnë

veprimtarinë e tyre ashtu siç janë, apo të transformohen në shoqëri aksionare”.

53. *Për më tepër, sipas nenit 95 (1.6), BQK-ja pohon se, “ashtu siç u cek më lart, të gjitha institucionet mikrofinanciare dhe jobankare, pa marrë parasysh statusin e tyre juridik, qoftë si OJQ, apo shoqëri aksionare, në momentin e regjistrimit të tyre në BQK për të kryer aktivitete financiare (aktivitet të kredithënies apo aktivitet tjetër financiar), rregullohen dhe mbikëqyren nga ana e BQK-së. Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare ka për objekt rregullimi institucionet financiare të cilat ushtrojnë aktivitet financiar dhe i vetmi rregullator i institucioneve të cilat ushtrojnë aktivitet financiar në Kosovë është BQK-ja, dhe në asnjë mënyrë dispozitat e këtij ligji nuk kërkojnë apo inkurajojnë asnjë OJQ apo IMF të shuhet apo të krijojë një IMF shoqëri aksionare. Çdo institucion mikrofinanciar OJQ, që vendos të përfundojë aktivitetet e veta, duhet t'i përmbahet Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare dhe ligjeve të tjera të aplikueshme. Ky ligj thekson në mënyrë të qartë se profitet dhe mjetet nuk mund të shpërndahen apo të transferohen përveç për qëllime bamirësie, në përputhje me Ligjin për OJQ-të. Të gjitha institucionet financiare, qofshin institucione mikrofinanciare, banka apo institucione financiare jobankare, si dhe atëherë kur institucioni mikrofinanciar është një OJQ, Shoqëri me përgjegjësi të kufizuar ose shoqëri aksionare, duhet të zbatojnë rregullativën dhe mbikëqyrjen e BQK-së për çështjet e ndërmjetësimit financiar”.*
54. *Më tej, sipas nenit 110, BQK-ja pohon që “është e rëndësishme të ceket se paragrafi 1 i këtij neni në mënyrë të qartë thekson se ‘kapitali i dhuruar dhe suficiti i kapitalit do të shpërndahet për qëllime bamirësie sipas ligjeve ne fuqi’, që në mënyrë të qartë nënkupton zbatimin e ligjeve të aplikueshme, i cili përfshin edhe Ligjin për OJQ-të dhe qëllimi i këtij paragrafi është që Ligji i OJQ-ve do të aplikohet në rastet e tilla. Gjithashtu, ky paragraf thotë: ‘Dhe planit të miratuar nga BQK-ja’, por meqenëse institucioni mikrofinanciar OJQ është institucion financiar, dhe se BQK-ja mbikëqyr të gjitha institucionet financiare, atëherë është plotësisht e qartë se BQK-ja, në këtë mënyrë, vetëm siguron stabilitetin e sektorit financiar, si një ndër objektivat kryesore të saj, dhe siguron se zgjidhja e institucioneve financiare është bërë ashtu siç duhet dhe me një interferim minimal të sektorit, të klientëve dhe të publikut. Paragrafi i dytë i këtij neni e bën të qartë faktin që BQK-ja nuk mundet në asnjë mënyrë të përfitojë nga zgjidhja e institucionit mikrofinanciar OJQ dhe nga shpërndarja e kapitalit të dhuruar apo nga suficiti i kapitalit”.*
55. *Përkitazi me nenin 111, BQK-ja pohon: “Sipas këtij neni dhe ashtu siç përcaktohet me këtë ligj, është e qartë se kapitali i dhuruar nuk duhet të*

përdoret për asnjë qëllim tjetër përveç për qëllime bamirësie për faktin se donatori e ka ofruar këtë për qëllim bamirësie. Ky nen përcakton që nëse një institucion mikrofinanciar OJQ vendos të regjistrohet si shoqëri aksionare, atëherë ky institucion duhet të zbatojë dispozitat e nenit 110 dhe të nenit 112 vetëm sa i përket kapitalit të dhuruar, që nënkupton se kapitali i dhuruar duhet t'u kthehet donatorëve fillestarë ose të shpërndahej për qëllime bamirësie siç përcaktohet me dispozitat e këtyre neneve, respektivisht sipas Ligjit për OJQ-të, ashtu siç përcaktohet në nenin 110, i cili në mënyrë të qartë potencon se "kapitali i dhuruar dhe suficiti i kapitalit do të shpërndahej për qëllime bamirësie sipas ligjeve në fuqi [...]". Pra, e tërë kjo nënkupton se kapitali i dhuruar dhe suficiti i kapitalit duhet të shfrytëzohen për qëllime bamirësie dhe atë sipas Ligjit për OJQ-të dhe, nëse do të kishte ndonjë shfrytëzim tjetër, atëherë ajo do të jetë subjekt tatimi, mirëpo në asnjë mënyrë Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare nuk i detyron apo inkurajon për ndonjë mënyrë tjetër të shfrytëzimit të kapitalit të dhuruar dhe suficitit të kapitalit. Kështu që, institucionit mikrofinanciar OJQ, që regjistrohet si shoqëri aksionare, me vetë faktin se ai ndërpret veprimtarinë e vet bamirëse, i hiqet statusi për lirim nga tatimi si OJQ.

56. Sipas nenit 116, BQK-ja pohon se "[...] ky nen nuk ka të bëjë asgjë me regjistrimin e OJQ-ve, të cilat vazhdojnë të regjistrohen dhe të mbikëqyren nga Ministria e Administratës Publike, por vetëm me ato institucione mikrofinanciare OJQ, të cilat zhvillojnë aktivitete financiare".
57. Më tej, BQK-ja thotë: "Për më tepër, BQK-ja konsideron se pikërisht ky ligj sjell vlerë të shtuar sa i përket zhvillimit të ekonomisë së tregut me konkurrencë të lirë".

Përgjigje nga Ministria e Financave

58. Më 28 dhjetor 2012, Ministria e Financave iu përgjigj Gjykatës, duke cekur që pretendimet e parashtruesit se Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është në papajtueshmëri me Ligjin për Lirinë e Asociimit në OJQ. Nga Ministria u theksuan disa arsye për mbështetjen e argumenteve të tyre, nuk qëndrojnë.
59. Në këtë drejtim, Ministria e Financave pohon: "Ligji për Lirinë e Asociimit në Organizata Joqeveritare, Nr. 04/L-057, nuk e rregullon të drejtën e organizatave joqeveritare për të vepruar (regjistruar) si institucione mikrofinanciare. Ky ligj për lirinë e asociimit në organizata joqeveritare rregullon themelimin, regjistrimin, udhëheqjen e brendshme, veprimtarinë, shuarjen dhe regjistrimin e personave juridikë të organizuar si OJQ, por me asnjë dispozitë veprimtarinë e institucioneve mikrofinanciare OJQ".

60. Për më tepër, Ministria e Financave pohon: “[...] Parashtruesi sikur i ka harrur parimet e drejtësisë, parimet *Lex Temporis* dhe *Lex Specialis*. Ligji për Lirinë e Asociimit në OJQ është ligj i përgjithshëm për të gjitha OJQ-të, ndërsa Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, pjesa e institucioneve mikrofinanciare i OJQ-ve, është i veçantë, andaj edhe si i tillë ka prioritet në aplikim”.
61. Sipas nenit 90, Ministria e Financave pohon që rregullon vetëm termat se çfarë kuptimi kanë formulimet “në rrjedhën logjike e rregullon edhe termin institucionin mikrofinanciar OJQ dhe tregon se cilat janë obligimet, të drejtat dhe përgjegjësitë e institucioneve mikrofinanciare, duke u bazuar në Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093. Andaj, nuk ka bazë ligjore për të pretenduar se neni 90 i këtij ligji është në kundërshtim me Ligjin për Lirinë e Asociimit në OJQ”.
62. Për më tepër, sipas nenit 95, Ministria e Financave pohon: “Kjo dispozitë ka dy pjesë. Pjesa e parë ka për qëllim të mos lejojë që shitja ose transferimi i veprimtarisë, bashkimi, ndarja e strukturës apo misionit, t’i sjell përfitim ndonjë themeluesi, drejtori, zyrtari, anëtarë etj. Kjo pjesë është edhe në përputhje me nenin 4 të Ligjit për Lirinë e Asociimit në OJQ [...]. Pjesa e dytë e dispozitës është përjashtuese nga kufizimi që ka pjesa e parë, kur përveç kur i nënshtrohet likuidimit vullnetar dhe likuidimit të detyruar ose administrimit zyrtar siç parashihet me Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093. Një dispozitë identike e njeh edhe Ligji për Lirinë e Asociimit në OJQ, ku neni 20 thotë: OJQ-ja shuhet me vendim vullnetar, në bazë të vendimit të plotfuqishëm të gjyqësorit, kur OJQ-ja bëhet josolvente sipas ligjit në fuqi, andaj, siç shihet nga këto dispozita, nuk ka papajtueshmëri [...]”.
63. Përkitazi me nenin 110, Ministria e Financave pohon: “Qëllimi i kësaj dispozite është që, në rast të likuidimit vullnetar apo të detyruar të një institucioni mikrofinanciar OJQ, kapitali i dhuruar në fillim nga donatori përkatës për themelimin e institucionit mikrofinanciar OJQ, sipas ligjeve të lartshënuara, ta njoftojë donatorin fillestar dhe t’i ofrohet mundësia për ta marrë kapitalin e dhuruar me qëllim që ta përdorë për qëllime të tjera humanitare. Në rast se donatori fillestar nuk e kthen (merr) kapitalin e dhuruar, atëherë kapitali i dhuruar dhe suficiti shpërndahen për qëllime bamirësie sipas ligjeve në fuqi. Këtu hyjnë edhe Ligji për Lirinë e Asociimit në OJQ, sipas planit të miratuar nga BQK-ja. Roli i BQK-së është vetëm për ta mbikëqyrur stabilitetin financiar”.

64. Sipas nenit 111, Ministria e Financave pohon: “Qëllimi i këtij neni është që kapitali i dhuruar nuk duhet të përdoret për asnjë qëllim tjetër përveç për qëllime bamirësie. Nëse një institucion mikrofinanciar OJQ vendos në bazë të vullnetit të vet, por në asnjë mënyrë ligji nuk e parasheh në mënyrë obligative, por vetëm në bazë të vullnetit të shfaqur të OJQ-ve, që të regjistrohet si shoqëri aksionare, atëherë ky institucion duhet të zbatojë dispozitat e nenit 110 dhe të nenit 112 të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093. Kapitali i dhuruar dhe suficiti i kapitalit duhet të shfrytëzohen vetëm për qëllime bamirësie dhe atë sipas Ligjit për OJQ dhe, nëse do të kishte ndonjë shfrytëzim tjetër, atëherë ajo do të jetë subjekt tatimi, mirëpo në asnjë mënyrë Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare nuk i detyron apo inkurajon ndonjë mënyrë tjetër të shfrytëzimit të kapitalit të dhuruar dhe suficitit të kapitalit. Siç shihet, këtu kemi një ndryshim të statutit nga OJQ mikrofinanciare në institucion mikrofinanciar shoqëri aksionare. Ligji vetëm e njeh edhe një mundësi më shumë ligjore”.
65. Duke pasur parasysh nenin 116, Ministria e Financave pohon se ky nen vetëm rregullon obligimet e institucioneve mikrofinanciare për të vepruar në përputhje me Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, dhe me asgjë nuk ka të bëjë me OJQ-të që rregullohen me Ligjin për Lirinë e Asociimit në OJQ.

Përgjigje nga Ministria e Administratës Publike - Departamenti për Regjistrim dhe Ndërlidhje me OJQ-të

66. Më 31 dhjetor 2012, Ministria e Administratës Publike - Departamenti për Regjistrim dhe Ndërlidhje me OJQ-të, iu përgjigj Gjykatës duke theksuar:
- “...
 a) Meqenëse Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare prek edhe çështjen e institucioneve mikrofinanciare të regjistruara si OJQ, konsiderojmë se është dashur të konsultohemi me rastin e hartimit të këtij ligji, bazuar në mandatin që e kemi sipas legjislacionit në fuqi;
 b) Sa i përket pretendimeve në kërkesën e parashtruar, është fakt se dispozitat, të cilat kontestohen në ligj, konsiderojmë se janë në kolizion me dispozitat e Ligjit për Lirinë e Asociimit në OJQ në Republikën e Kosovës dhe, si të tilla, paraqesin konfuzion në zbatimin e tyre.
 ...”

Seanca dëgjimore publike

67. Më 5 mars 2013, Gjykata mbajti një seancë dëgjimore, ku ishin të pranishme dhe u dëgjuan këto palë:
- a) Parashtruesi, i përfaqësuar nga znj. Shqipe Malaj, Zëvendësavokate e Popullit;
 - b) Komisioni për Legjislacion, i përfaqësuar nga z. Arben Gashi, kryetar i Komisionit;
 - c) Ministria e Financave, e përfaqësuar nga z. Lulzim Rafuna;
 - d) Banka Qendrore, e përfaqësuar nga z. Skënder Kllokoqi; dhe
 - e) Ministria e Administratës Publike - Departamenti për Regjistrim dhe Ndërlidhje me OJQ-të, e përfaqësuar nga z. Muhamet Dabiçaj.
68. Komisioni për Legjislacion, gjatë seancës dëgjimore, ka dorëzuar në Gjykatë dokumentet në vijim:
- a) Procesverbalin e takimit të Komisionit për Buxhet dhe Financa, të 18 janarit 2012 (Nr. 44/12);
 - b) Procesverbalin e takimit të Komisionit për Buxhet e Financa, të 22 marsit 2012 (Nr. 53/11);
 - c) Procesverbalin e takimit të Komisionit për Buxhet e Financa, të 4 prillit 2012 (Nr. 57/12); dhe
 - d) Procesverbalin e takimit të Komisionit për Legjislacion, të 5 prillit 2012 (Nr. 42).
69. Ministria e Financave, gjatë seancës dëgjimore, ka dorëzuar këto dokumente:
- a) Transkripti i dëgjimit publik në Komisionin për Buxhet e Financa, i 8 shkurtit 2012; dhe
 - b) Transkripti i seancës plenare të Kuvendit të Republikës së Kosovës, i 12 prillit 2012.

Për më tepër, Gjykata, seancës dëgjimore, me kërkesën e përfaqësuesit të MF-së, gjithashtu dëgjoi z. Jacques Boribond, si ekspert të fushës.

70. Përveç këtyre, Gjykata dëgjoi edhe z. Dastid Pallaska në cilësinë e tij si *amicus curiae*.

Parashtruesi

71. Parashtruesi, përveç kërkesës së tij, gjatë seancës dëgjimore, gojarisht pohoi: *“Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është gjithashtu në kundërshtim me Rekomandimin CM/Rec (2007) 14, të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, sepse neni 9 i këtij rekomandimi përcakton që OJQ-të nuk mund t’i shpërndajnë fitimet që mund*

të lindin nga aktivitetet e tyre tek anëtarët apo themeluesit e tyre, por mund t'i përdorin ato sërish për përmbushjen e synimeve të tyre”.

72. Për më tepër, parashtruesi, gjatë seancës dëgjimore, gojarisht pohoi edhe këtë: *“Neni 9 i këtij rekomandimi qartësisht thekson që OJQ-të me subjektivitet ligjor mund të përcaktojnë një trashëgimtar për të marrë pasuritë e saj në rast të ndërprerjes së punës së saj, por vetëm pasi të jenë spastruar detyrimet dhe pasi të jenë përmbushur të drejtat e donatorëve për kthim të parave. Megjithatë, në rast se nuk ka trashëgimtarë të përcaktuar, nga OJQ-ja në fjalë, që ka përfituar së voni nga financat publike apo nga ndonjë formë tjetër e përkrahjes, mund të kërkohet që pasuria ose t'i transferohet një OJQ-je tjetër, ose një personi juridik që më së afërmi i përputhet synimeve të saj. Në të kundërtën, synimet e saj i vendos shteti. Për më tepër, shteti mund të jetë trashëgimtar në rastet kur synimet apo mjetet e përdorura nga OJQ-ja për t'i përmbushur ato synime janë gjetur të jenë të papranueshme”.*
73. Parashtruesi, gjatë seancës dëgjimore, gojarisht theksoi: *“Qëllimi i një numri të OJQ institucione mikrofinanciare për t'u transformuar në biznese, kryesisht në formë të shoqërive aksionare, është një përpjekje e hershme dhe e dokumentuar së paku që prej vitit 2004, fillimisht nëpërmjet rregulloreve të UNMIK-ut. Përpjekjet për të transformuar OJQ-të mikrofinanciare në shoqëri aksionare nga aktorët e ndryshëm nuk janë ndalur, si dhe kanë qenë të dukshme, më 2010, gjatë procesit të ndryshimit të Ligjit për Lirinë e Asociimit në Organizata Joqeveritare. Raporti i Avokatit të Popullit, më 2010, kishte rekomanduar që gjatë procesit të shqyrtimit të ndryshimeve në Ligjin për Liri të Asociimit në OJQ, komisionet parlamentare të marrin parasysht komentet dhe sugjerimet që dalin nga shoqëria civile, ashtu që ndryshimet dhe plotësimet në Ligj të jenë transparente dhe, si përfundim, Ligji të jetë në përputhje me standardet evropiane. Përkundër faktit që procesi i hartimit të Ligjit kishte kaluar sfida të shumta, shoqëria civile, me përkushtim dhe në bashkëpunim intensiv me bashkësinë ndërkombëtare në Kosovë, ka arritur të ndalojë futjen e elementeve që dëmtojnë kredibilitetin e shoqërisë civile në Ligjin për Liri të Asociimit në OJQ, i cili është miratuar nga Kuvendi në gusht të vitit 2011”.*
74. Parashtruesi, gjatë seancës dëgjimore, gojarisht deklaroi edhe këtë: *“Edhe pse Avokati i Popullit konteston nenet e lartpërmendura në lidhje me përmbajtjen e tyre, është gjithashtu me rëndësi të theksohet që procesi i miratimit të këtij ligji është bërë në kundërshtim me Rregulloren e punës të Kuvendit dhe në kundërshtim me nenin 69.3 të Kushtetutës. Përkatesisht, neni 57 i Rregullores së punës së Kuvendit përcakton që, pas miratimit të projektligjit në lexim të parë, Kuvendi obligon që, përveç Komisionit funksional, katër komisione të tjera të përhershme duhet ta shqyrtojnë projektligjin. Megjithatë, ky projektligj*

nuk është shqyrtuar apo miratuar nga Komisioni parlamentar për Legjislacion i Kuvendit të Republikës së Kosovës. Në vend të kësaj, pas leximit dhe pas miratimit nga Komisioni për Buxhet e Financa, ka shkuar drejtpërdrejt në Kuvend për miratim. Për më tepër, sa i përket nenit 69.3 të Kushtetutës, i cili përcakton kuorumin e Kuvendit, Avokati i Popullit thekson që, në bazë të dokumenteve zyrtare nga Kuvendi, 58 deputetë kanë qenë të pranishëm dhe se, nga këta 58 deputetë, 54 deputetë kanë votuar për, 4 kanë abstenuar dhe asnjë nuk ka votuar kundër. Përveç kësaj, pohohet që një deputet ka informuar se ai nuk ka mundur të votojë në mënyrë elektronike, që e ngrit numrin e deputetëve të pranishëm në 59. Kjo është në kundërshtim me kuorumin e kërkuar prej 61 deputetësh të pranishëm”. Gjykata thekson se kjo çështje nuk është përmendur nga parashtruesi në kërkesë.

75. *Parashtruesi theksoi gojarisht, gjithashtu gjatë seancës dëgjimore: “Të ardhurat e shoqërisë civile, për të ndërmarrë aktivitetet e tyre, vijnë kryesisht nga donatorët. Në Kosovë, rreth 80% e financimit të sektorit joqeveritar vjen nga donatorët ndërkombëtarë. Të gjithë këta donatorë japin fonde për OJQ-të, në bazë të garancive ligjore që donacionet e tyre nuk mund të përdoren për përfitime private. Lejimi i transformimit të OJQ-ve institucione mikrofinanciare do të paraqiste precedent të madh, si dhe drejtpërdrejt do të kërcënonte vazhdimësinë e përkrahjes nga donatorët për OJQ-të në Kosovë, për shkak të rrezikut që secila OJQ, në bazë të këtij precedenti, do të mund të transformohej dhe do të mund të ndërronte pronësinë e fondeve të donatorëve, duke i transformuar OJQ-të në kompani private”.*
76. *Gjykata thekson se, nga prezantimet që bënë palët, perceptimi është që ekzistojnë dy lloje të OJQ-ve: OJQ-të dhe OJQ-të institucione mikrofinanciare. Parashtruesi, gjatë dëgjimit, gojarisht theksoi që Ligji për Liri të Asociimit në OJQ njih vetëm një lloj të OJQ-ve, por fushëveprimi i aktiviteteve të OJQ-ve dallon. Fushëveprimi i këtyre OJQ-ve të tjera rregullohet me ligje të veçanta.*
77. *Sa i përket faktit nëse Kuvendi ka pasur kuorum gjatë miratimit të ligjit të kontestuar, parashtruesi, gjatë seancës dëgjimore, theksoi gojarisht që 54 deputetë kanë votuar për, 4 deputetë kanë abstenuar, asnjë nga deputetët nuk ka votuar kundër, dhe një deputet nuk ka mundur të votojë në mënyrë elektronike. Pra, parashtruesi pohon se në seancë ka pasur 59 deputetë të pranishëm. Për më tepër, parashtruesi vazhdoi të theksojë gojarisht se thelbi i kërkesës ka të bëjë me kushtetutshmërinë e neneve të kontestuarra të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare.*

Komisioni për Legjislacion

78. Komisioni për Legjislacion është ftuar të marrë pjesë në seancë dëgjimore, për të shpjeguar në Gjykatë procedurat që janë ndjekur për miratimin e neneve të kontestuara të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare.
79. Sipas procesverbalit të dorëzuar në Gjykatë, nga mbledhja e Komisionit për Buxhet e Financa, të 18 janarit 2012 (Nr. 44/12), Gjykata vëren që Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është shqyrtuar nga ky komision, si dhe i është dhënë rekomandimi Kuvendit që ta miratojë këtë ligj në parim.
80. Kryetarja e Komisionit për Buxhet e Financa, sipas procesverbalit të lartpërmendur, thekson që projektligji në fjalë synon të rregullojë infrastrukturën ligjore të institucioneve bankare, institucioneve mikrofinanciare, si dhe institucioneve financiare jobankare, në kuptimin e licencimit, të mbikëqyrjes dhe të çështjeve të tjera.
81. Sipas këtij procesverbalit, Ministri i Financave i asaj kohe gjithashtu kishte theksuar që Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është harmonizuar me Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe me Bankën Botërore, si dhe është në përputhje me praktikën ndërkombëtare dhe me direktivat e Bashkimit Evropian. Është theksuar më tutje në procesverbal se ky ligj ka për qëllim shfuqizimin e rregulloreve të UNMIK-ut, që rregullojnë këtë fushë, si dhe do të përforcojë kornizën institucionale, qëndrueshmërinë dhe stabilitetin e sektorit financiar. Për më tepër, sipas procesverbalit, ky ligj gjithashtu synon të përmirësojë standardet për qeverisje dhe të kufizojë mundësinë e kredive për banka dhe për persona privatë, duke i dhënë mundësi Bankës Qendrore të Kosovës të gjobisë apo të marrë masa nëse ato janë me shkelje.
82. Sipas procesverbalit të dorëzuar në Gjykatë, nga mbledhja e Komisionit për Buxhet e Financa, e 22 marsit 2012 (Nr. 53/11), Gjykata vëren që amendamentet në Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare janë miratuar nga ky komision, si dhe i është dhënë rekomandim Kuvendit për shqyrtim dhe për miratim në procedura të mëtutjeshme.
83. Gjykata vëren se, sipas procesverbalit të dorëzuar, amendamentet kanë qenë të një natyre teknike.
84. Sipas procesverbalit të dorëzuar në Gjykatë, nga mbledhja e Komisionit për Buxhet e Financa, e 4 prillit 2012 (Nr. 57/12), Gjykata vëren që OJQ BIRN ka

propozuar një amendament për Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, një dispozitë që thekson se ky ligj nuk vlen për OJQ-të që nuk kanë aktivitete financiare, pasi kjo OJQ brengosej që donatorët nuk do të dhuronin para nëse OJQ-të do të mund të transformoheshin në shoqëri aksionare. Janë ngritur edhe zëra të tjerë në mbledhjen e Komisionit për Buxhet e Financa, ku janë shtruar pyetjet: a) Kush do të jetë aksionar kur OJQ-ja transformohet në shoqëri aksionare; dhe, b) Nëse paratë e donatorëve dhe kapitali i mbetur do të shpërndahet për bamirësi, atëherë prej nga vjen kapitali i mbetur për të blerë 25% të aksioneve të bankës? Kështu, pretendimi ishte që OJQ-të mikrofinanciare nuk duhet të jenë në gjendje të transformohen në shoqëri aksionare. Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është në konflikt me Ligjin për Lirinë e Asociimit në OJQ, si dhe që OJQ-të mikrofinanciare duhen rregulluar me ligj të veçantë. Megjithatë, sipas procesverbalit, këto amendamente nuk janë marrë parasysh.

85. Sa i përket faktit nëse Kuvendi ka pasur kuorum në miratimin e ligjit të kontestuar, përfaqësuesi i Komisionit për Legjislacion ka theksuar gojarisht gjatë dëgjimit që nuk e di, pasi e ka braktisur seancën plenare të asaj dite.
86. Sa i përket rrethanave në vijim: 1) Cilat ishin procedurat që janë ndjekur për hyrjen në fuqi të këtij ligji; 2) Cila ka qenë data e shpalljes së këtij ligji nga Presidentja e Republikës së Kosovës; dhe, 3) Cila ka qenë data e publikimit të këtij ligji në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës; përfaqësuesi i Komisionit për Legjislacion ka theksuar gojarisht gjatë dëgjimit se nuk janë ndjekur procedurat e rregullta, pa ofruar ndonjë dokument tjetër mbështetës, dhe për pikat 2 e 3 u përgjigj se nuk e di.

Ministria e Financave

87. Përfaqësuesi i Ministrisë së Financave, përveç përgjigjes me shkrim, të dorëzuar në Gjykatë më 28 dhjetor 2012, theksoi gojarisht gjatë seancës dëgjimore: “[...] Ligji për bankat nuk rregullon të drejtën e asociimit për persona në Kosovë, si dhe nuk shfuqizon asnjë nga dispozitat e Ligjit për Lirinë e Asociimit në OJQ”.
88. Për më tepër, përfaqësuesi i Ministrisë së Financave theksoi gojarisht gjatë seancës dëgjimore: “Neni 111 i Ligjit për bankat kërkon që secili institucion mikrofinanciar OJQ së pari të regjistrohet në Ministrinë e Tregtisë dhe të Industrisë dhe në Bankën Qendrore të Kosovës si sh. a., e pastaj institucioni mikrofinanciar OJQ duhet të trajtojë suficitin dhe kapitalin e dhuruar sipas neneve 110 dhe 112 të këtij ligji. Kjo kërkon që kapitali suficit t’i nënshtrohet tatimit, derisa kapitali i dhuruar duhet t’i kthehet donatorit, para se të formohet shoqëria aksionare. Kjo qartësisht do të thotë që nuk është transferim

i autoritetit, por është regjistrim tërësisht i ri i një subjekti të ri juridik si shoqëri aksionare. Kështu, deklarata e parashtruesve që kompetenca e OJQ-së transferohet, nuk është në përputhje me dispozitat e Ligjit për bankat. Nuk ka dispozitë në Ligjin për banka që heq të drejtën e pasurisë, si dhe asnjë dispozitë e këtij ligji nuk është në kundërshtim me nenin 46 të Kushtetutës. Në fakt, neni 110 i Ligjit për bankat, në mënyrë të veçantë njeh të drejtën e pronarit ndaj pasurisë së tij në të gjitha rastet. Vetëm në rastet kur nuk ka pronar, nuk ka donator dhe nuk ka qeverisje korporative, BQK-ja ndërhyr dhe harton planin për shpërndarje të pasurive. Më tutje, edhe nëse institucioni mikrofinanciar OJQ vendos të krijojë një SHA, Ligji për bankat nuk kërkon që OJQ-ja MFI të mbyllet, por shprehimisht e lejon të vazhdojë ekzistimin e tij dhe të mbajë kapitalin e dhuruar dhe kapitalin suficit, për aq sa vazhdon të jetë në përputhje me kërkesat e regjistrimit dhe rregullimit nga BQK-ja. Ky vendim për vazhdim bëhet vetëm nga menaxhmenti/pronari i OJQ-së IMF. Duhet përfunduar që neni 110 i Ligjit për bankat nuk cenon të drejtën e pronës apo lirinë e asociimit. Në fakt, ai ofron më shumë hapësirë për shpërndarje të drejtë dhe të barabartë të pasurive të llojet e tjera të OJQ-ve bamirëse me qëllim të përgjithshëm”.

89. Përveç këtyre, përfaqësuesi i Ministrisë së Financave ka theksuar gojarisht gjatë seancës dëgjimore se *“OJQ-të mikrofinanciare vazhdimisht kanë qenë të rregulluara nga UNMIK-u që prej vitit 1999. Prej 1999-ës gjithmonë ka pasur ligje e rregullore të veçanta për institucionet mikrofinanciare, edhe pse kanë qenë OJQ, si Rregullorja e UNMIK-ut 1999/13, që është ndryshuar dhe plotësuar me Rregulloren 2008/28 në qershor të vitit 2008. Kjo rregullore tashmë është shfuqizuar me Ligjin për bankat”.*
90. Sa i përket faktit nëse Kuvendi ka pasur kuorum kur është miratuar ligji i kontestuar, përfaqësuesi i Ministrisë së Financave, gjatë seancës dëgjimore, gojarisht ka theksuar thjesht se 61 deputetë kanë qenë të pranishëm në seancë, ndërsa 59 kanë votuar.
91. Sa i përket pyetjes se cila ka qenë baza ligjore për OJQ-të Institucione Mikrofinanciare para miratimit të ligjit të kontestuar, përfaqësuesi i MF-së theksoi gojarisht gjatë seancës dëgjimore se bazë ligjore ka qenë Rregullorja e UNMIK-ut nr. 1999/13 për licencimin e institucioneve mikrofinanciare jobankare në Kosovë; Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2008/28 për ndryshimin e Rregullores së UNMIK-ut nr. 1999/13 për regjistrimin, licencimin, mbikëqyrjen dhe rregullimin e institucioneve mikrofinanciare; si dhe tash Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare. Për më tepër, përfaqësuesi i MF-së gjithashtu gojarisht theksoi gjatë seancës dëgjimore se *“ligji për ndryshimin e Ligjit mbi shoqëritë tregtare thekson që OJQ-ja nuk mund të regjistrohet si shoqëri me përgjegjësi të kufizuar, por ky ligj nuk e ndalon OJQ-në që të regjistrohet si shoqëri aksionare”.* Megjithatë, Gjykata

vëren se Ligji nr. 04/L-006 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 02/L-123 për shoqëritë tregtare, në nenin 22, vetëm përcakton që “Neni 84 i Ligjit riformulohet me tekstin në vijim: *Shoqëria me përgjegjësi të kufizuar mund të ketë si themelues dhe aksionar një apo më shumë persona fizikë apo juridikë, duke përjashtuar OJQ-të*”. Askund në Ligj nuk përcaktohet që OJQ-ja mund të regjistrohet si shoqëri aksionare.

92. Sa i përket çështjes se çfarë ndodh me një OJQ-në Institucion Mikrofinanciar kur transformohet në shoqëri aksionare, përfaqësuesi i Ministrisë së Financave theksoi gojarisht gjatë dëgjimit që ekzistojnë tri mundësi:
- Mund të vazhdojë të ekzistojë si OJQ;
 - Mund të shpërbëhet; dhe
 - Mund të bëhet pjesë e bankës me deri në 25% të aksioneve.

Banka Qendrore

93. Përfaqësuesi i Bankës Qendrore konfirmoi gojarisht gjatë dëgjimit se qëndron prapa asaj që është dorëzuar me shkrim dhe është thënë gojarisht gjatë dëgjimit nga përfaqësuesi i Ministrisë së Financave.

Ministria e Administratës Publike - Departamenti i Regjistrimit dhe Ndërlidhjes me OJQ-të

94. Ministria e Administratës Publike - Departamenti i Regjistrimit dhe Ndërlidhjes me OJQ-të, edhe një herë theksoi gojarisht gjatë dëgjimit se ata nuk janë konsultuar gjatë përgatitjes së këtij ligji asnjëherë, si dhe, për pasojë, Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është në kundërshtim me Ligjin për Liri të Asociimit në OJQ.

Parashtresa Amicus Curiae

95. Përkitazi me parashtresën *Amicus Curiae*, Gjykata përsërit se, në pajtim me rregullin 53 të Rregullores së punës, “*Gjykata, nëse e konsideron të nevojshme për qëllim të analizave të duhura dhe për të vendosur për rastin, mund të thërrasë ose t’i sigurojë leje një organizate ose personi për t’u paraqitur para saj, dhe për të bërë parashtresë me gojë ose me shkrim për ndonjë çështje të specifikuar nga Gjykata*”. Sidoqoftë, Gjykata vëren se parashtresa *Amicus Curiae* duhet të jenë në përputhje me Udhëzimin mbi Praktikën mbi Udhëzimet dhe Procedurat për Paraqitjen e Parashtresave të *Amicus Curiae*, Nr. 01/2012, të nxjerrë më 5 mars 2012.
96. Në këtë drejtim, më 18 janar 2013, Shoqëria e Avokatëve “Sejdiu & Qerkini” sh. p. k., Prishtinë, që përfaqëson AIMK, me vetiniciativë paraqiti me shkrim

parashtresën *Amicus Curiae* (Shih paragrafin 13 të këtij Aktgjykimi). Megjithatë, Gjykata konsideron se kjo parashtresë *Amicus Curiae* nuk është e nevojshme për qëllim të analizave të duhura dhe për të vendosur për rastin që është në procedurë e sipër në këtë gjykatë, prandaj, në pajtim me rregullin 53 të Rregullores së punës dhe në pajtim me Udhëzimin mbi Praktikën mbi Udhëzimet dhe Procedurat për Paraqitjen e Parashtresave të *Amicus Curiae*, Nr. 01/2012, nuk do ta lejojë parashtrimin e së njëjtës.

97. Më 31 janar 2013, Gjykata, në pajtim me rregullin 53 të Rregullores së punës, dërgoi një ftesë për "Pallaska & Associates" sh. p. k., z. Dastid Pallaska, avokat, për t'ia paraqitur Gjykatës parashtresën *Amicus Curiae* me shkrim, që përmban qëndrimin e tij juridik për çështjet e ngritura në kërkesë përkitazi me Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-09.
98. Më 7 mars 2013, z. Dastid Pallaska dorëzoi me shkrim parashtresën *Amicus Curiae*, përkitazi me vlerësimin për faktin nëse nenet: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, të ligjit të kontestuar, janë në përputhje me Kushtetutën.
99. Në këtë drejtim, "Sipas Rekomandimit CM/Rec (2007) 14 të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për statusin juridik të organizatave joqeveritare në Evropë, 'OJQ-të janë organe apo organizata vetëqeverisëse vullnetare të themeluara për të arritur synimet në thelb jofitimprurëse të themeluesve apo të anëtarëve të saj. Ato nuk përfshijnë partitë politike'. Për më tepër, sipas nenit 1(9) të Rekomandimit CM/Rec (2007) 14 të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për statusin juridik të organizatave joqeveritare në Evropë, 'OJQ-të nuk duhet të shpërndajnë asnjë nga fitimet që mund të lindin nga aktivitetet e tyre tek anëtarët apo themeluesit e tyre, por mund t'i përdorin ato për përmbushjen e synimeve të tyre'. Kjo ndalesë përsëritet dhe përforcohet në nenin B(54) të Rekomandimit CM/Rec (2007) 14 të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për statusin juridik të organizatave joqeveritare në Evropë, i cili thotë që 'OJQ-të me subjektivitet juridik nuk duhet të shfrytëzojnë pasurinë e fituar në baza të liruar prej tatimit për qëllime që nuk janë të liruar nga tatimi'. Parimet e lartpërmendura të Rekomandimit të CM/Rec (2007) 14 të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për statusin juridik të organizatave joqeveritare në Evropë janë të mishëruara në Ligjin për OJQ".
100. Për më tepër, parashtresa me shkrim shpjegon: "Përveç asaj që u tha më lart, duhet theksuar që Ligji për OJQ në nenin 16.3 gjithashtu përcakton që 'OJQ-ja mund të ketë pronë dhe të menaxhojë pronë e pasuri për arritjen e qëllimeve të veta jofitimprurëse'. Parimet e definuara më lart tregojnë qartë që, përveç nëse specifikohet ndryshe me ligj, OJQ-të kanë të drejtë të jenë pronare të pronës së

luajtshme dhe të paluajtshme, si dhe të pasurive të tjera, por, në asnjë rrethanë, ato pasuri e përfitime të një OJQ-je nuk mund të përdoren për të siguruar përfitime, të drejtpërdrejta apo të tërthorta, për asnjë themelues, drejtor, zyrtar, anëtar, punëtor, apo donator të OJQ-së, përveç pagesës së kompensimeve të arsyeshme për ata persona për punën e kryer për organizatën”.

101. Përveç këtyre, parashtresa me shkrim thekson: “Ligji për OJQ është i vetmi ligj në Kosovë që rregullon themelimin e OJQ-ve, qeverisjen e tyre, të drejtat ligjore dhe obligimet, si dhe shpërbërjen e vullnetshme të OJQ-ve. Në këtë drejtim, Ligji për OJQ-të përfaqëson të vetmin ligj në Kosovë në lidhje me këtë fushë. Kur thuhet kjo, duhet theksuar që rregullatori i sektorit financiar dhe ushtrimi i aktiviteteve financiare është Banka Qendrore e Kosovës, e përmendur më tutje si BQK, e cila është përgjegjëse për mbikëqyrjen dhe për rregullimin e sektorit financiar”. “Megjithatë, derisa BQK-ja me ligjin e kontestuar mbetet rregullatori i aktivitetit të licencuar financiar që mund të ushtrohet nga një OJQ dhe është përgjegjëse për mbikëqyrjen, menaxhimin dhe rregullimin e administrimit të detyruar dhe likuidimin e një OJQ-je të tillë, BQK-ja në asnjë formë as mënyrë nuk e zëvendëson autoritetin e Departamentit për Regjistrim të OJQ-ve në Ministrinë e Administratës Publike. Kështu, këto dy funksione nuk duhet përzier, si dhe fakti që OJQ-ja ka një licencë për ushtrim të aktivitetit financiar nga BQK-ja nuk do të thotë në asnjë mënyrë apo formë që kjo ndikon apo ndryshon statusin juridik të një OJQ-je të tillë”.
102. Sipas parashtresës me shkrim, “neni 111 është në konflikt me natyrën jofitimprurëse dhe me qëllimin e OJQ-ve, të përcaktuar me Ligjin e OJQ-ve, si dhe me dispozitat e tjera të ligjit të kontestuar, duke përfshirë nenet: 90, 95 (1.6) dhe 110, si dhe, si rezultati i kësaj, cenon nenin 44 dhe nenin 46 të Kushtetutës”. “Gjegjësisht, neni 111 përcakton që për regjistrimin e një OJQ-je institucion mikrofinanciar si shoqëri aksionare në Ministrinë e Tregtisë dhe të Industrisë dhe BQK-së, një institucion i tillë mikrofinanciar OJQ duhet të respektojë kërkesat e parapara me nenet: 110 dhe 112, të ligjit të kontestuar, në lidhje me kapitalin e dhuruar. Sipas nenit 111, “çdo përdorim i kapitalit të dhuruar apo kapitalit suficit i nënshtrohet tatimit nga Administrata Tatimore e Kosovës”.
103. Siç shpjegon parashtresa me shkrim, “fjalja e dytë e nenit 111 të ligjit të kontestuar, e cila thotë që ‘çdo përdorim i kapitalit të dhuruar apo kapitalit suficit i nënshtrohet tatimit nga Administrata Tatimore e Kosovës’, është në kundërtënie të qartë me nenet: 90, 95 (1.6) dhe 110 të ligjit të kontestuar. Pra, kjo fjali nënkupton që kapitali i dhuruar mund të përdoret për një aktivitet që

nuk është brenda fushëveprimit të natyrës jofitimprurëse të OJQ-së, që ndalohet rreptësisht nga nenet: 90, 95 (1.6) si dhe 110 të ligjit të kontestuar”.

104. Më tej, sipas parashtrësës me shkrim, “[...] transformimi i një OJQ-je institucion mikrofinanciar në shoqëri aksionare përbën shkelje të rëndë të neneve: 90, 95 (1.6) dhe 110 të ligjit të kontestuar; të nenit 4 të Ligjit për OJQ-të; si dhe të neneve: 44 e 46, të Kushtetutës, sepse prona dhe pasuritë e krijuara nga aktivitetet e liruara nga tatimi të një OJQ-je i transferohen kompanive private profitabile”.
105. Për më tepër, sipas parashtrësës me shkrim, “[...] neni 111 i ligjit të kontestuar nuk specifikon se kush janë apo kush do të ishin titullarët e të drejtave pronësore në shoqëritë aksionare të themeluara që do të merrnin fondet nga OJQ-të institucione mikrofinanciare. Kjo do të thotë që fondet nga një OJQ institucion mikrofinanciar, pas tatimit, mund të përdoren për çfarëdo qëllimi dhe do të transferohen në pronësi të kompanive fitimprurëse, pronarët e të cilave janë të panjohur”.
106. Në këtë drejtim, parashtrësja me shkrim më tutje thekson se, “përveç këtyre si më lart, aplikimi i nenit 111 të ligjit të kontestuar, duke lejuar bartjen e të ardhurave dhe pasurive të një OJQ-je institucion mikrofinanciar tek organizatat afariste fitimprurëse, privon OJQ-në nga të drejtat e pronës që ajo OJQ do t’i përfitonte nga shpërndarja e suficitit të mbetur pas shpërbërjes së vullnetshme apo të pavullnetshme të OJQ-së institucion mikrofinanciar”.

Pranueshmëria e kërkesës

107. Përkitazi me kërkesën e parashtruesit që nenet: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, e Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, të 12 prillit 2012, janë jokushtetuese, Gjykata vëren se, për të shqyrtuar kërkesën e parashtruesit, Gjykata së pari duhet të vlerësojë nëse parashtruesi i kërkesës i ka përmbushur kriteret për pranueshmëri, të përcaktuara me Kushtetutë dhe të specifikuara më tej me Ligj dhe me Rregullore të punës.
108. Gjykata, së pari, duhet të përcaktojë nëse parashtruesi mund të konsiderohet palë e autorizuar, në pajtim me nenin 113.2 të Kushtetutës:

“Kuvendi i Kosovës, Kryetari i Republikës së Kosovës, Qeveria dhe Avokati i Popullit janë të autorizuar të ngrenë rastet në vijim:

- (1) *Çështjen e përputhshmërisë së ligjeve, të dekreteve të Presidentit e të Kryeministrit dhe të rregulloreve të Qeverisë, me Kushtetutë;”*

dhe në pajtim me nenin 135.4 të Kushtetutës, që përcakton:

“Avokati i Popullit ka të drejtë të referojë çështje në Gjykatën Kushtetuese, në pajtim me dispozitat e kësaj kushtetute”.

109. Në kërkesën konkrete, Avokati i Popullit konteston kushtetutshmërinë e neneve: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, të 12 prillit 2012. Prandaj, parashtruesi është palë e autorizuar, e caktuar të referojë këtë rast në Gjykatë, në bazë të nenit 113. 2 dhe të nenit 135.4 të Kushtetutës.
110. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se Kushtetuta i jep Avokatit të Popullit autorizim për të iniciuar kërkesa në Gjykatë Kushtetuese “përkitazi me përputhshmërinë e ligjeve, të dekreteve të Presidentit dhe të Kryeministrit dhe të rregulloreve të Qeverisë me Kushtetutën”. Ngjashëm me këtë, nënparagrafi (b), i nenit 113.2, përcakton se Avokati i Popullit është gjithashtu i autorizuar të iniciojë kërkesa për “harmonizimin e statutit të Komunës me Kushtetutën”. Në këtë drejtim, Gjykata konsideron se gjuha e nenit 113.2 të Kushtetutës është e qartë dhe pa ekuivoke, se autorizimi i Avokatit të Popullit për të iniciuar kërkesa në Gjykatë Kushtetuese nuk është i kufizuar sipas Kapitullit II të Kushtetutës.
111. Për më tepër, sipas kërkesës së mëtejme të nenit 30 të Ligjit se parashtruesi duhet të ketë dorëzuar kërkesë “brenda afatit prej gjashtë (6) muajve pas hyrjes në fuqi të aktit të kontestuar”, Gjykata përcakton që Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, ka hyrë në fuqi më 12 prill 2012, ndërsa parashtruesi e ka dorëzuar kërkesën në Gjykatë më 11 tetor 2012. Parashtruesi, prandaj, e ka përmbushur afatin e nevojshëm kohor për të parashtruar kërkesë në Gjykatë, siç parashikohet me nenin 30 të Kushtetutës.
112. Pasi parashtruesi është palë e autorizuar, e ka përmbushur afatin e nevojshëm kohor për të parashtruar kërkesë në Gjykatë dhe me saktësi ka përshkruar shkeljen e pretenduar të Kushtetutës, duke përfshirë ligjin e kontestuar të Kuvendit, Gjykata konstaton se parashtruesi i është përmbajtur kriterit të pranueshmërisë.

Vlerësimi kushtetutshmërisë së kërkesës

113. Gjatë vlerësimit të kësaj kërkesë, Gjykata duhet të marrë parasysh, në përgjithësi, se i tërë legjislacioni supozohet të jetë kushtetues, derisa nuk dëshkohet e kundërta. Mandati i Gjykatës është vetëm të shqyrtojë

kushtetutshmërinë e një vendimi ose të një akti legjislativ dhe jo të shqyrtojë ligjshmërinë e tij, apo nëse është mbështetur me politika të mira publike.

I. Sa i përket përmbajtjes së neneve të kontestuara të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093

114. Në Republikën e Kosovës dhe në pjesët e tjera të botës, organizatat joqeveritare japin një kontribut të rëndësishëm për zhvillimin dhe për realizimin e demokracisë dhe të të drejtave të njeriut, në veçanti nëpërmjet promovimit të vetëdijes publike, pjesëmarrjes në jetën publike dhe sigurimit të transparencës e të përgjegjësisë së autoriteteve publike.
115. Kjo rëndësi është e reflektuar, gjithashtu, edhe me nenin 44 [Liria e Asociimit] të Kushtetutës, duke garantuar të drejtën për lirinë e asociimit. Neni 44 [Liria e Asociimit] i Kushtetutës përcakton: *“Liria e asociimit është e garantuar. Liria e asociimit ngërthen të drejtën e secilit për të themeluar një organizatë pa pasur nevojë të sigurojë leje, për të qenë ose për të mos qenë anëtar i një organizate, si dhe për të marrë pjesë në aktivitete të një organizate”,* për aq kohë sa organizatat ose veprimtaritë nuk cenojnë rendin kushtetues, nuk shkelin të drejtat e njeriut ose nuk nxisin urrejtje racore, kombëtare, etnike apo fetare.
116. Për më tepër, organizatat joqeveritare janë të rregulluara edhe me Ligjin për Lirinë e Asociimit në Organizata Joqeveritare, Nr. 04/L-057, që përcakton themelimin, regjistrimin, menaxhimin e brendshëm, veprimtarinë, shpërbërjen dhe heqjen nga regjistri i personave juridikë të organizuar si OJQ në Kosovë.
117. Përveç Ligjit për Lirinë e Asociimit në Organizatat Joqeveritare, Kuvendi miratoi/adoptoi edhe Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, e 12 prillit 2012, për të nxitur dhe për të mbajtur stabil një sistem financiar, nëpërmjet promovimit të shëndoshë dhe të matur të menaxhimit të bankave, të institucioneve mikrofinanciare dhe të institucioneve të tjera jofinanciare dhe nëpërmjet sigurimit të një niveli të përshtatshëm të mbrojtjes për interesin e depozituesve.
118. Përkitazi me Ligjin për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, e 12 prillit 2012, parashtruesi konteston nenet të cilat parashohin që institucionet mikrofinanciare OJQ mund të transformohen në shoqëri aksionare.
119. Neni 90 i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, përcakton që një OJQ Institucion Mikrofinanciar është një institucion mikrofinanciar që është regjistruar në Ministrinë e Administratës

Publike për qëllimet e lirit nga taksat, si dhe në BQK si një organizatë joqeveritare që ka për mision të saj qëllimin bamirës. Një institucion mikrofinanciar OJQ nuk lejohet të shesë ose të transferojë veprimtarinë e vet, të bashkohet ose të ndryshojë strukturën e vet, e as nuk lejohet të shpërndajë ose në ndonjë mënyrë të paguajë fitimet, suficitin e kapitalit, dividendat ose ndonjë nga aktivat e saj, përveç asaj që është në përputhje me këtë ligj.

120. Neni 95 (1.6) i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, përcakton që një institucion mikrofinanciar OJQ nuk lejohet të shesë ose të transferojë veprimtarinë e vet, të bashkojë, të ndajë ose të ndryshojë në ndonjë mënyrë tjetër strukturën, misionin ose pronësinë e tij, përveç në përputhje me dispozitat për likuidim vullnetar dhe likuidim të detyruar ose administrim zyrtar, siç parashihet me këtë ligj dhe me miratimin me shkrim të BQK-së.
121. Përveç kësaj, neni 110 i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, përcakton: *“Në rast të likuidimit vullnetar, likuidimit të detyruar të një institucioni mikrofinanciar OJQ, çdo kapital i mbetur i dhuruar ose suficit i kapitalit duhet t’iu kthehet donatorëve fillestarë ose të shpërndahet për qëllime bamirësie në Kosovë, siç mund të kërkohet nga donatorët fillestarë. Nëse kapitali fillestar i donatorit nuk kthehet, kapitali i dhuruar dhe suficiti i kapitalit do të shpërndahet për qëllime bamirësie sipas ligjeve në fuqi dhe planit të miratuar nga BQK-ja”. Në këtë drejtim, “As BQK-ja, e as anëtarët e organeve vendimmarrëse të BQK-së, ose personat e lidhur me BQK-në, nuk lejohen të përfitojnë drejtpërsëdrejti ose tërthorazi nga ndonjë plan i shpërndarjes për bamirësi të kapitalit të dhuruar dhe suficit të kapitalit”.*
122. Neni 111 i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare përcakton procedurat që duhet ndjekur një institucion mikrofinanciar OJQ për t’u regjistruar në Ministrinë e Tregtisë dhe të Industrisë dhe në BQK, si një institucion mikrofinanciar shoqëri aksionare.

“... ”

Neni 111 - Procedurat

1. *Çdo institucion mikrofinanciar OJQ, për t’u regjistruar në Ministrinë e Tregtisë dhe të Industrisë dhe në BQK si institucion mikrofinanciar shoqëri aksionare, duhet të zbatojë dispozitat e nenit 110 dhe të nenit 112 të këtij ligji për kapital të dhuruar. Çdo shfrytëzim i kapitalit të dhuruar ose suficitit të kapitalit i nënshtrohet vendosjes së taksave nga Administrata Tatimore e Kosovës. Dëshmia e pajtueshmërisë me Administratën Tatimore të Kosovës*

duhet t'i paraqitet Ministrisë së Tregtisë dhe të Industrisë ose pasardhësit të saj si pjesë e regjistrimit si shoqëri aksionare dhe po ashtu duhet t'i paraqitet BQK-së. Pas regjistrimit si shoqëri aksionare në Ministrinë e Tregtisë dhe të Industrisë, regjistrimi i institucionit mikrofinanciar OJQ në BQK duhet të pushojë dhe regjistrimi i ri i institucionit mikrofinanciar si shoqëri aksionare duhet të kompletohet dhe dorëzohet në BQK brenda dy (2) javësh.

- 2. Regjistrimi si institucion mikrofinanciar OJQ mbetet në fuqi deri në pushimin e tij, megjithatë është përgjegjësi e institucionit mikrofinanciar që t'ia paraqesë BQK-së kërkesën për regjistrim të institucionit mikrofinanciar si shoqëri aksionare.*
- 3. Institucioni mikrofinanciar gjithashtu kërkohet që ta njoftojë Ministrinë e Administratës Publike me qëllim të heqjes së statusit për lirim nga tatimi si OJQ.*

...”

123. Neni 116 i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare parasheh:

“... ”

Neni 116 - Dispozitat kalimtare për institucionet mikrofinanciare

- 1. Të gjitha institucionet ekzistuese mikrofinanciare duhet t'i plotësojnë kërkesat e këtij ligji së bashku me të gjitha rregulloret dhe urdhëresat në fuqi të BQK-së gjatë veprimtarive të tyre dhe kërkohen të aplikojnë për regjistrim të ri jo më vonë se tre (3) muaj nga hyrja në fuqi e këtij ligji.*
- 2. Pas paraqitjes së aplikacionit dhe kompletimit të regjistrimit në BQK sipas këtij ligji, institucionet mikrofinanciare OJQ nuk do të rregullohen më tej nga Ministria e Administratës Publike.*

...”

124. Në këtë kërkesë, parashtruesi ankohet se nenet e lartpërmendura të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare janë në kundërshtim me nenin 44 [Liria e Asociimit] të Kushtetutës, sepse, duke lejuar institucionet mikrofinanciare OJQ për t'u transformuar në një institucion mikrofinanciar shoqëri aksionare, do të bien jashtë fushëveprimit të nenit 44 të Kushtetutës dhe do të pengohet e drejta e tyre për të vepruar në bazë të së drejtës së shoqatës.

125. Parashtruesi pretendon më tej se, duke lejuar një institucion mikrofinanciar OJQ të shndërrohet në një institucion mikrofinanciar shoqëri aksionare, kjo nuk është në përputhje me ligjin e zbatueshëm në Kosovë dhe me parimet ndërkombëtare të ligjit jofitimprurës. Përkitazi me këtë, parashtruesi i kërkesës pohon se Ligji për Lirinë e Asociimit në OJQ (ka hyrë në fuqi më 24 shtator 2011), neni 4, paragrafi 2 dhe paragrafi 3; neni 11 dhe neni 20, nuk lejon që një OJQ të shndërrohet në një entitet tjetër juridik. Ligji për Liri të Asociimit në OJQ është ligji i vetëm në Kosovë që rregullon themelimin e OJQ-ve, qeverisjen e tyre, të drejtat ligjore dhe obligimet, si dhe shpërbërjen vullnetare të OJQ-ve. Sa i përket kësaj, ky ligj është ligji i vetëm për këtë objekt të çështjes.
126. Gjykata rikujton se parimi i sigurisë juridike është një nga parimet themelore të rendit kushtetuese të Republikës së Kosovës (*Shih rastet KO29/12 dhe KO48/12, Amendamentet e propozuara të Kushtetutës, të dorëzuara nga Kryetari i Kuvendit të Republikës së Kosovës më 23 mars 2012 dhe më 4 maj 2012, Aktgjykimi i 20 korrikut 2012*).
127. Në këtë drejtim, Gjykata është shprehur në rastin e saj KO61/12 se, “[...] në pajtim me nenin 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës, ‘Kuvendi i Republikës së Kosovës: (1) miraton ligje, rezoluta dhe akte të tjera të përgjithshme’. Pyetja, pra, lind nëse një ligj për amnisti mund të caktojë një listë të ‘personave të caktuar me emër’, pasi një ligj duhet të posedojë cilësinë e një norme të përgjithshme, abstrakt në natyrë, me qëllimin që synon të rregullojë dhe të jetë i arritshëm dhe i parashikueshëm në zbatimin dhe pasojat e tij për të gjithë personat. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së, ku kërkesat për klasifikim si një ligj kanë qenë të krijuara në lidhje me ankesat në bazë të këtyre neneve të KEDNJ-së dhe të protokolleve të saj, të cilat përfshijnë kërkesat e ‘ligjshmërisë’: nenet 5 (1), 7, 8, 9, 10 dhe 11 të KEDNJ-së, neni 1 i Protokollit nr. 1, neni 2 i Protokollit nr. 4 dhe neni 1 i Protokollit nr. 7. Këto kërkesa janë riparqitur shumë herë në një formulë që, deri tani, është bërë standarde dhe është përsëritur kohët e fundit në *Centro Europa 7 S.R.L. dhe në Rastin di Stefano kundër Italisë* ([GC] nr. 38433/09, paragrafët 141-142, 7 qershor 2012.): ‘[...] një normë nuk mund të konsiderohet si një ‘ligj’ përveç nëse është formuluar me përpikëri të mjaftueshme për të mundësuar qytetarit që të rregullojë sjelljen e tij: ai duhet të jetë në gjendje, në rast nevojë me këshillimin e duhur – që të parashikojë, deri në një shkallë që është e arsyeshme sipas rrethanave, pasojat që një veprim i caktuar mund të shkaktojë. Këto pasoja nuk duhet të jenë të parashikueshme me siguri absolute: përvoja tregon që kjo të jetë e paarritshme. Përsëri, përderisa siguria është shumë e dëshirueshme, ajo mund të sjellë në rrjedhën e vet rigorozitet të tepruar dhe ligji duhet të jetë në gjendje të ecë në hap me rrethanat që ndryshojnë. Prandaj, shumë ligje janë shtrirë në

mënyrë të pashmangshme, në kuptimin që, në një masë më të madhe ose më të vogël, janë të paqarta dhe interpretimi dhe zbatimi i të cilave është çështje e praktikës. Niveli i saktësisë që kërkohet nga legjislacioni vendas - që nuk mundet në çdo rast të sigurohet për çdo eventualitet - varet në një masë të konsiderueshme nga përmbajtja e ligjit në fjalë, fusha është projektuar për të mbuluar edhe numrin edhe statusin e atyre të cilëve u është adresuar. Gjykata vlerëson se, në qoftë se një listë e personave 'të caktuar me emër' është themeluar me ligj, një ligj i tillë nuk do të kënaqë standardin e cituar më lart të GJEDNJ-së, pasi pasojat e tij nuk do të jenë të parashikueshme në një shkallë që është e arsyeshme nga rrethanat'. (Shih Rastin KO61/12, Konfirmim i ndryshimeve të propozuara kushtetuese, të parashtruara nga ana e Kryetarit të Kuvendit të Republikës së Kosovës, më 22 qershor 2012, me anë të letrës nr. 04- DO-1095, Aktgjykimi i 31 tetorit 2012).

128. Gjykata është e vetëdijshme për ekzistencën e parimit të *Lex Specialis*, që nënkupton se ligji special ka përparësi ndaj ligjit të përgjithshëm dhe, në këtë drejtim, një ligj i ri nuk mund të anulohet dispozitat e një ligji ekzistues pa ndryshuar dispozitat relevante, të cilat përbëjnë parimet e përgjithshme, të drejtat dhe obligimet e OJQ-ve, sepse kjo do të vinte në rrezik parimet e sigurisë juridike dhe sundimin e ligjit.
129. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare është një ligj i përgjithshëm, që rregullon sektorin bankar dhe financiar, ndërsa Ligji për Lirinë e Asociimit në OJQ rregullon në mënyrë specifike të drejtat dhe detyrimet e OJQ-ve.
130. Përveç kësaj, Gjykata rikujton se autoritetet kanë një detyrim kushtetues për të siguruar zbatimin uniform të ligjeve; prandaj ky detyrim kushtetues mund të pengohet duke futur dispozita të cilat kundërshtojnë plotësisht dispozitat ekzistuese përkatëse të ligjit për OJQ-të, pa i ndryshuar ato dispozita në të njëjtën kohë (Shih paragrafin 126 dhe 127).
131. Parashtruesi, më tej, vazhdon pohimet e tij, duke iu referuar nenit 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës. Ankohet se nenet e kontestuarat të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare janë në kundërshtim me nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës, sepse, duke i lejuar institucionet mikrofinanciare OJQ të transformohen në një shoqëri aksionare, në mënyrë arbitrare tjetërsohen pasuritë e OJQ-ve, duke transferuar mjetet nga OJQ-të të persona të tjerë juridikë apo fizikë për aksione, që do të thotë se prona dhe pasuria që krijohen nga aktivitetet që janë të liruara nga tatimet e një OJQ-je u transferohen kompanive private fitimprurëse.

132. Gjykata rikujton se pasuritë që janë pronë e OJQ-ve mund të shfrytëzohen vetëm në funksion të përmbushjes së qëllimeve dhe të objektivave mbi të cilat janë themeluar OJQ-të në përputhje me parimin e shpërndarjes jofitimprurëse. Prandaj, transferimi i pronësisë mbi pasuritë e OJQ-ve për çdo person fizik apo juridik, do të jetë kundër këtij parimi.
133. Për më tepër, Gjykata rithekson se OJQ-të janë konsideruar të jenë një aktor shumë i rëndësishëm dhe të luajnë një rol të rëndësishëm në procesin e zhvillimit të shoqërive demokratike dhe në promovimin e të drejtave të njeriut. Prandaj, transformimi i OJQ-ve në një shoqëri aksionare, do të devijojë qëllimin fillestar të ekzistencës së OJQ-ve dhe mund të dëmtojë seriozisht një nga elementet themelore të demokracisë.
134. Parashtruesi, gjithashtu, ankohet se, në kundërshtim me nenin 10 [Ekonomia] të Kushtetutës, Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, lejon që kapitali i fituar pa pagesë të taksave të injektohet në konkurrencën e tregut komercial ndërmjet bankave dhe institucioneve të tjera financiare, të cilat janë të detyruara të paguajnë taksa që nga themelimi i tyre.
135. Në këtë drejtim, pasi OJQ-të mikrofinanciare rrisin fondet e tyre dhe rrisin pasuritë e tyre kryesisht nëpërmjet marrjes së granteve nga donatorët, qoftë nga brenda apo nga jashtë vendit, për arsye se ata nuk janë të detyruar të paguajnë taksat, nga transformimi prej një OJQ-je në një shoqëri aksionare, kjo i vë në disavantazh komercial institucionet e tjera që paguajnë rregullisht taksa, në përputhje me ligjet në fuqi.
136. Për më tepër, parashtruesi i kërkesës pohon se nenet e kontestuara të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare janë në kundërshtim me Rekomandimin CM/Rec (2007) 14 të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për statusin ligjor të organizatave joqeveritare në Evropë (miratuar më 10 tetor 2007).
137. Gjykata vëren se ky rekomandim nuk është një instrument detyrues juridik, por vetëm një rekomandim. Megjithatë, përmban parimet universale demokratike, të cilave duhet t'i përmbahen OJQ-të, e të cilat janë respektuar dhe janë zbatuar gjerësisht në shoqëritë demokratike.

II. Sa i përket procedurës së ndjekur në miratimin e neneve të kontestuarra të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093

138. Gjykata vëren se, në bazë të kërkesës së dorëzuar, parashtruesi nuk e ka ngritur çështjen e aspektit procedural të miratimit të këtij ligji. Megjithatë, gjatë seancës dëgjimore publike, aspekti procedural i miratimit të këtij ligji ishte ngritur nga parashtruesi i kërkesës. Përkatësisht, parashtruesi pretendoi se ka munguar kuorumi i kërkuar për miratimin e këtij ligji.
139. Për këtë, Gjykata i referohet nenit 69.3 [Orari i Seancave dhe Kuorumi] të Kushtetutës, i cili parasheh: *“Kuvendi ka kuorum kur janë të pranishëm më shumë se gjysma e të gjithë deputetëve të Kuvendit”*.
140. Për më tepër, neni 51 i Rregullores së punës të Kuvendit, parasheh qartë: *“Kuvendi ka kuorum kur janë të pranishëm më shumë se gjysma e deputetëve të Kuvendit”* dhe *“Vendimet e mbledhjeve të Kuvendit janë të vlefshme, në qoftë se në kohën kur ato janë marrë, në sallë kanë qenë më shumë se gjysma e deputetëve të Kuvendit”*. Ky nen i Rregullores së punës të Kuvendit parasheh edhe: *“Ligjet, vendimet dhe aktet e tjera të Kuvendit konsiderohen të miratuara nëse për to votojnë shumica e deputetëve të pranishëm dhe që votojnë”*.
141. Sa i përket kësaj, Gjykata gjithashtu i referohet praktikës së vet gjyqësore, në veçanti Rastit KO29/11, Sabri Hamiti dhe deputetët e tjerë – Vlerësim i kushtetutshmërisë të Vendimit të Kuvendit të Republikës së Kosovës nr. 04-V-04, përkitazi me zgjedhjen e Presidentit të Republikës së Kosovës, të 22 shkurtit 2011, ku është vendosur se *“[...] deputetët e Kuvendit janë përfaqësuesit e popullit dhe do të kenë të drejta të barabarta dhe obligim që të marrin pjesë plotësisht në procedurat e Kuvendit dhe do t'i ndjekin detyrat si përfaqësues të njerëzve të Kosovës në pajtim me Kushtetutën, Ligjin dhe Rregulloren e punës së Kuvendit. Kjo do të thotë, duke marrë votën e qytetarëve, deputetët kanë obligime ndaj atyre, inter alia, siç përcaktohet në nenin 40 [Obligimet] të Ligjit për deputetë, duke qenë të obliguar të marrin pjesë në seancat plenare [...]”* dhe [...] *“të gjithë 120 deputetët e Kuvendit duhet të ndjehen të obliguar sipas Kushtetutës, Ligjit për deputetët, Rregullores së punës së Kuvendit dhe Kodit të sjelljes të marrin pjesë në seancat plenare të Kuvendit dhe të përkrahin procedurat që parashihen aty”,* që do të thotë se deputeti konsiderohet se është duke marrë pjesë në seancë vetëm nëse ai/ajo i plotëson të gjitha obligimet e lartpërmendura, që nënkupton hedhjen e votës: qoftë për, qoftë kundër, qoftë abstenim.

142. Përveç kësaj, Gjykata vëren se procedura e kërkuar për hyrjen në fuqi të një ligji të Kuvendit duhet t'i përmbahet nenit 80.6 [Miratimi i Ligjeve] të Kushtetutës.
143. Në rastin e tanishëm, Gjykata vëren që neni 118 i Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare përcakton se ky ligj hyn në fuqi në datën e njëjtë në të cilën është miratuar nga Kuvendi, d.m.th., më 12 prill 2012.
144. Sa i përket kësaj, Gjykata vëren se, sipas nenit 80.6 [Miratimi i Ligjeve] të Kushtetutës, *“Ligji hyn në fuqi pesëmbëdhjetë (15) ditë pas shpalljes në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, përveç nëse me vetë ligjin nuk përcaktohet ndryshe”*. Periudha prej 15 ditësh, siç parashihet me këtë nen, mund të shkurtohet nëse përcaktohet ndryshe nga vetë ligji, por kjo nuk mund të jetë periudhë më e shkurtër sesa parashihet në formën e publikuar në Gazetën Zyrtare. Qëllimi i publikimit të një ligji është një kusht i detyrueshëm për të vetëdijesuar shoqërinë se cilat rregulla duhet ndjekur dhe për të përshtatur sjelljen dhe veprimet konform atij ligji. Kjo është një kërkesë bazë dhe e domosdoshme për sundimin e ligjit.
145. Për me tepër, sipas nenit 80.2 të Kushtetutës, ligjet e miratuara nga Kuvendi do të shpallen pas nënshkrimit nga Presidenti i Republikës së Kosovës, brenda tetë (8) ditësh pasi Presidenti të ketë marrë ligjin. E, Presidenti i Republikës së Kosovës e shpalli këtë ligj më 30 prill 2012. Prandaj, në kundërshtim me parimin e sundimit të ligjit, në kundërshtim me parimin e sigurisë ligjore dhe në kundërshtim me procedurat e lartpërmendura, Ligji për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare kishte hyrë në fuqi në ditën kur ende nuk ishte bërë ligj, sepse ligji nuk ishte shpallur nga Presidenti i Republikës së Kosovës deri më 30 prill 2012.
146. Përfundimisht, Gjykata rithekson se parashtruesi i kërkesës, në bazë të nenit 29.3 të Ligjit, ka një detyrim në kërkesë *“të specifikojë kundërshtimet e ngritura kundër kushtetutshmërisë së aktit të kontestuar”*. Megjithatë, parashtruesi ka dështuar të përmbushë bindshëm këtë kërkesë dhe nuk ka dorëzuar asnjë prej dokumenteve mbështetëse për ta mbështetur këtë kërkesë.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në pajtim të nenit 113.2 të Kushtetutës; në pajtim me nenin 20 dhe me nenin 27 të Ligjit; si dhe në pajtim me rregullin 54, me rregullin 55 dhe me rregullin 56 të Rregullores së punës, më 14 mars 2013,

VENDOSI

- I. Njëzëri, TA SHPALLË kërkesën të pranueshme;
- II. Me shumicë, TË SHPALLË që nenet: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, e Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, të 12 prillit 2012, nuk janë në përputhje me nenin 10 [Ekonomia], me nenin 44 [Liria e Asociimit] dhe me nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës;
- III. Vendos që nenet: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116, e Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, të 12 prillit 2012, janë të pavlefshme;
- IV. Vendos që Vendimi i Gjykatës për zgjatjen e Masës së përkohshme, i 24 janarit 2013, Nr. ref.: MP354/13, për pezullimin dhe zbatimin e neneve: 90, 95 (1.6), 110, 111 dhe 116 të Ligjit për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare, Nr. 04/L-093, i 12 prillit 2012, përfundon pas hyrjes në fuqi të këtij aktgjykimi;
- V. URDHËRON që ky aktgjykim t'u komunikohet palëve dhe, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit, të publikohet në Gazetën Zyrtare; dhe,
- VI. TË SHPALLË se ky aktgjykim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtarja raportuese

Snezhana Botusharova

Kryetari i Gjykatës Kushtetuese

Prof. dr. Enver Hasani